

Σάββας Στρούμπος

Οι Πέρσες, η από σκηνης κραυγή του Αισχύλου, που δεν
εισακούστηκε

22/06/2023

«Ο εκστατικός θρήνος των Περσών, το τραγικό αδιέξοδο και τα πάθη τους, στοιχειοθετούν μια μουσικότροπη τελετουργία», υποστηρίζει με ευθύβολο λόγο στο artplay.gr, ο σκηνοθέτης Σάββας Στρούμπος με αφορμή την παράσταση των «Περσών» στις 11 Ιουλίου στο Θέατρο Βράχων.

Ο Σάββας διερωτάται «Γιατί οι “Πέρσες” σήμερα; Γιατί οι “Πέρσες” πάλι; Τελείωσε άραγε το μαρτύριο της διαρκώς χειμαζόμενης ανθρωπότητας; Κατανόησαν άραγε οι ισχυροί του πλανήτη ότι η φιλοπόλεμη μανία για όλο και περισσότερη εξουσία οδηγεί ολόκληρη την ανθρωπότητα στο χείλος της αβύσσου; Βγάλαμε άραγε κάποια συμπεράσματα ηθικά, πολιτικά, υπαρκτικά απ’ τα ανθρωποσοφεία του 20ου και του 21ου αιώνα; Δεν τολμάμε καν να κοιτάξουμε ακόμα πιο πίσω στον χρόνο. Αν το μόνο που μας μένει είναι ο μέχρις εσχάτων θρήνος των Περσών, εκεί ακριβώς, στο χείλος της αβύσσου, τότε η εναγώνια προειδοποίηση του Αισχύλου προς τους συμπολίτες του μας αφορά κι εμάς σήμερα, είναι μάλιστα, απολύτως επίκαιρη και είναι αναγκαίο να την ακούσουμε!

Ο Αθηναίος τραγικός στρέφει τον ραγισμένο καθρέφτη της ηττημένης Περσικής αυτοκρατορίας προς τους Αθηναίους, προειδοποιώντας τους για την ιμπεριαλιστική αλαζονεία τους, μέσα από την οποία προσομοιάζουν στους χειρότερους εχθρούς τους, με αποτέλεσμα η επερχόμενη καταστροφή να είναι και γι’ αυτούς αναπόφευκτη.

Ο Αισχύλος ακολουθεί τον πλέον ποιητικό τρόπο για να επιτελέσει το έργο του. Ο εκστατικός θρήνος των Περσών, το τραγικό αδιέξοδο και τα πάθη τους, στοιχειοθετούν μια μουσικότροπη τελετουργία. Γι’ αυτό και δεν μπορούμε να δούμε τους “Πέρσες” ως ένα μονοδιάστατα πατριωτικό ή αντιπολεμικό δράμα. Βλέπουμε την προσπάθεια του τραγικού ποιητή

να τονίσει εκ νέου τις δημοκρατικές αξίες και τα ιδανικά, να καταδείξει με τα μελανότερα χρώματα τη φρικωδία στα πεδία των μαχών, να σταθεί κριτικά, ακόμα και σαρκαστικά στην απίστευτη διάβρωση που έχουν υποστεί οι Πέρσες απ' το δίπολο πόλεμος – και – εξουσία, σε βαθμό τέτοιο που να μην μπορούν ούτε στιγμή να σταθούν αυτοκριτικά και να αναστοχαστούν πάνω στο αδιέξοδο των καταστροφικών πράξεών τους.

Ωστόσο, ο Αισχύλος δεν γελοιοποιεί τους εχθρούς της Αθήνας, δεν εμπαιζει τους ηττημένους Πέρσες. Όπως είδαμε, ενδιαφέρεται για κάτι τελείως διαφορετικό. Διαστέλλει τη στιγμή της εναγωνίας προσμονής τους πριν έρθουν τα ολέθρια νέα από το ανθρωποσφαγείο της Σαλαμίνας, όπως και τη στιγμή του θρήνου που ακολουθεί τη γνώση της καταστροφής. Το έργο του αποτελεί μια από σκηνης κραυγή, η οποία, βέβαια, δεν εισακούστηκε. Η προφητική αγωνία του Αισχύλου επαληθεύτηκε. Η παρακμή της Αθηναϊκής δημοκρατίας συντελέστηκε.

Τουλάχιστον ας εισακουστεί από μας σήμερα. Ας διεκδικήσουμε και πάλι το ζωντανό έδαφος της Ιστορίας, όπως και την ίδια μας τη ζωή, μέσα από συνθήκες, αξίες, ιδέες και ιδανικά που να την κάνουν αξιοβίωτη. Αυτός θα μπορούσε να είναι ένας ρόλος της τέχνης του θεάτρου.